

"Från roddarmadamer till taxiägare"

PASSAR FÖR

Historia 1a1
Företagsekonomi 2
Samhällskunskap 1a1
Samhällskunskap 1a2

Mål: att

- skapa en förståelse för utvecklingen i Västerbotten under 1900-talet
- få reflektera kring kvinnors situation som entreprenörer/företagare
- diskutera vilka likheter/skillnader DÅ – NU avseende kvinnors företagande

Företagsarkivet i
Westerbotten

Projekt: "Kvinnors företagande
i Västerbotten del 3"
2016/2017

Adress:

Nordanå 931 33,
Skellefteå

Webb:

www.foretagsarkivet.se

Mail:

info@foretagsarkivet.se

Tfn:

+46 910 - 77 80 32

Bakgrund

Det tidigare 1900-talet blev allt mer beroende av effektiva transportsystem. Ny teknik inom fordonsindustrin möjliggjorde enskilda företag inom transportsektorn. Många kvinnor tog initiativ och startade yrkesmässig åkeriverksamhet i Västerbotten. Både för person och godstransporter. Många män syns i denna berättelse och kvinnor uppfattades inte som lämpliga att framföra större fordon som lastbilar och bussar. Senare forskning har visat på motsatsen. Många av de företagare som hittats runt om i Västerbotten finns beskrivna i boken *Yrkestrafikens dolda kvinnor*.

Hellgren, M. (2015) Yrkestrafikens dolda kvinnor: kvinnor som infrastrukturutvecklare. Skellefteå: Ord & visor, 2015

Nehls, Eddy, 1965- (2003) Vägval : lastbilsförare i fjärrtrafik - perspektiv på yrkeskultur och genus / Göteborgs universitet. Etnologiska institutionen (utgivare). Umeå universitet, 1103-6516 ; 2 <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:792500/FULLTEXT01.pdf>

Västerbottens läns hembygdsförbund (1975) Kvinnors arbete och liv; i självhushåll och yrkesliv....Umeå, 1975. Serie: Västerbotten, 0346-4938; 1975:3. http://www.vbm.se/assets/files/Pdf/Vbn_history_69f/1975_3.pdf

Skellefteå Museum har gjort intervjuer som handlar om kvinnors företagande. Lyssna särskilt på:

- Svea Hedlunds ABF cirkel i Skellefteå. Beda Wahlberg, Adéle Kågström och Elisabeth Wikström berättar om bland annat "roddarmadamer", tvätt och ålderdomshem. (1976 - 1977) Se länk: http://skellefteamuseum.se/wp-content/uploads/2011/09/Bandregister_v2.pdf

Via dessa länkar kan Du hitta information om kvinnors företagande inom åkerinäringen:

<http://www.marthahellgren.se/busstrafikforskning/1920-30-talens-pioni%C3%A4rer-3312989>

<http://www.foretagskallan.se/foretagskallan-nyheter/lektionsmaterial/kvinnliga-taxiforare/>

<http://www.akeri.se/akerihistoriska>

Instuderingsfrågor

- Med vilken typ av arbetsinsatser fick kvinnor möjlighet att hävda sig med?
- Vilka kvinnor gav sig in i konkurrensen om att starta upp åkeriföretag?
- Hur ser bakgrunden ut till att de tog initiativ inom transport-sektorn?
- Hur tänkte man kring körkort, motorteknik och utbildning?
- Vilka historiska orsaker kan tänkas finnas bakom kvinnors initiativ inom transportsektorn?
- Hur påverkas lokalsamhället när motortransporter expanderar?
- Vilka lokala förhållanden har betydelse när kvinnor gör sig hörda inom åkeri-näringen?
- Vilken typ av transporter ägnar sig kvinnor åt?
- Vilka särskilda fördelar eller nackdelar med kvinnor i åkeribranschen tänkas ha uppstått?
- Vilka kritiska synpunkter kan vi resa mot det underlag som vi hittills samlat in?
- Vilka mönster kan vi se när vi betraktar kvinnor inom åkeri-näringen i Västerbotten?

Företagsarkivet i
Westerbotten

Adress:
Nordanå 931 33,
Skellefteå

Webb:
www.foretagsarkivet.se

Projekt: "Kvinnors företagande
i Västerbotten del 3"
2016/2017

Mail:
info@foretagsarkivet.se

Tfn:
+46 910 - 77 80 32

Diskussion

- På vilka sätt påverkar transporter hushållens välfärd?
- Diskutera exemplen som tas upp i boken *Yrkestrafikens dolda kvinnor*. Finner du endast fördelar eller ser du även nackdelar bland åkarna?

flickor som skjutsdrängar ●

Resenärer som under 1800-talet besöker Västerbotten och i bokform skildrat sina upplevelser, noterar ofta sin förvåning över att skjutsningen - efter kustlandsvägen, den enda resvägen! - sköts av flickor. Så skriver exempelvis den brittiske majoren Arthur de Capell Brooke i "A winter in Lapland and Sweden" (London 1826):

"När vi kommo till Åbyn, där Västerbotten börjar, funnos inga män hemma, varför fem vackra unga flickor, av vilka ingen var över 17 år, fingo åta sig den otrevliga uppgiften att skjutsa oss till Byske, nästa skjutshåll. Fastän slädföret var besvärligt på grund av den djupa snön och nattens mörker, förde de oss dit säkert och snabbt. De voro alla klädda i vita skinnpälsar och sågo i hög tilldragande ut. Kölden var, isynnerhet om morgonen, mycket stark. --- Gästgivargården (i Ängersjö) var liten och smutsig. När jag följande morgon lämnade den, hade jag en intressant liten körsven, en liten vacker bondflicka som hette Margarite, en rörande bild av oskuld och enkelhet. Med hälsans fina rodnad, förhöjd av den kyliga morgonen, satte hon sig i kuskbocken".

Företagsarkivet i
Westerbotten

Projekt: "Kvinnors företagande
i Västerbotten del 3"
2016/2017

Adress:

Nordanå 931 33,
Skellefteå

Webb:

www.foretagsarkivet.se

Mail:

info@foretagsarkivet.se

Tfn:

+46 910 - 77 80 32